

Přehled o činnosti JZD v tomto roce. Výměra společné zemědělské půdy činila 121 ha. Orné půdy bylo celkem 88,93 ha. Počet sdružených závodů činil 26 a členů družstva bylo 38. Během roku přistoupili 4 členové. Výměra záhumnků činila 13 ha. Sdružené závody měly tuto dřívější výměru: 05 – 2,00 ha/5, 2 ha – 5 ha/11, 5 ha – 10 ha/8, 15 – 20 ha/2, trvale činných členů a rodinných příslušníků bylo v JZD v tomto stáří: 26 – 45 roků /16 (občas pracujících 4), 46 – 60 roků/7 (občas pracujících 4), nad 60 roků /3, celkem /26 (občas pracujících 8). Odpracováno bylo 10 755 pracovních jednotek. Na jednotku se vyplácelo 26 Kčs v penězích a 8,65 Kčs v naturáliích. V rostlinné výrobě se odpracovalo 3 712 PJ, v živočišné výrobě se odpracovalo 5 740 PJ a administrativní práce vyčerpaly 876 PJ. Polní skupina měla 18 pracovníků a živočišná výroba 13. Sklizeň hlavních plodin v q na 1 ha: pšenice 34,27 q, žito 25,85 q, ječmen 26 q, oves 22,50 q, cukrovka 236 q, brambory 145 q. Mléka bylo vyrobeno 102 953 l od 49 krav. Průměrná roční dojivost byla 2 300 l na 1 ustájenou dojnici. Průměrný stav prasnic 12, počet vrhů 20, na 1 vrh 7 selat. Průměrný stav slepic 260, průměrná snůška vajec 130 na 1 slepici. Dosud hospodaří v obci soukromě 88 zemědělských závodů s výměrou 232,45 ha zemědělské půdy. Důchody ze živočišné výroby činily celkem 327 576,59 Kčs. Důchody z rostlinné výroby činily celkem 112 531,78 Kčs. Ostatní důchody činily celkem 10 960,95 Kčs. Úhrn důchodů činil 451 069,05 Kčs. Předsedou družstva byl Jiří Svačina, účetní Jaroslava Nováková.

Poměry zdravotní a bytové. V tomto roce vyskytly se epidemicky tyto nemoci: černý kašel, příušnice a spalničky. Průběh však byl lékařsky sledován a nikde nebylo ohroženo dětské zdraví. Následkem opravy domku č. 7 přestěhoval se J. Ptáček do bytu na č. 24. Neobsazen zůstává byt na č. 91. Lékařskou službu v naší obci vykonával svědomitě a pečlivě MUDr. G. Nováček ze Zábřehu a naše státní zřízení věnuje zdravotnictví velkou péči.

Rok 1957. Politický a veřejný život. Politický život v naší obci byl veden místní organizací KSČ za předsednictví Jana Neubauera, důchodce. Jemu pomáhali členové výboru Hynek Borochofský, Vladimír Smékal, Jiří Svačina a Josef Macháček, který však pro onemocnění větší část roku nemohl funkci vykonávat. Důvěrníkem a vedoucím Čsl. strany lidové byl Jan Domlivil č. 79 a Čsl. stranu socialistickou (3 členové) zastupoval Gustav Hrubý č. 116. Do nových voleb byla předsedkyní výboru žen Anna Hrubá č. 44. Nové volby v tomto roce konaly se na tříleté období do místního národního výboru, okresního národního výboru a krajského národního výboru. Volby konaly se 19. května 1957. Již v zimě konaly se přípravy na volby a hlavní úkol byl přenesen na místní výbory Národní fronty, kde za vedení zástupců KSČ byli vybíráni kandidáti pro jednotlivé obvody. Celá obec byla rozdělena na 12 obvodů (proti volbám v r. 1954 byl zvýšen počet obvodů o 3 obvody, protože obce s více jak 500 obyvateli mají míti 12 členů) s přibližně stejným počtem obyvatelů. V dalších schůzích konaly se besedy s kandidáty a schvalovány byly akční plány na nové volební období. Také MNV, kterému končilo funkční období, na veřejné schůzi hovořilo o své dosavadní práci a o těžkostech, které jim znemožňovaly vykonat svůj akční plán.

Výsledky voleb do místního národního výboru:

Číslo obvodu	Jméno kandidáta	Počet voličů v obvodu	Počet hlasů pro	Počet hlasů proti
1.	Josef Vykydal, dělník, stár 44 r.	28	28	-
2.	Ladislav Schneider, dělník, stár 46 r.	30	29	1
3.	Emilie Ptáčková, v dom., stára 48 r.	34	30	4
4.	Petr Bartoš, zemědělec, stár 23 r.	30	27	3
5.	Vlasta Hrubá, dělnice, stára 44 r.	30	23	7
6.	Jiří Svačina, zemědělec, stár 33 r.	30	24	6
7.	Stanislav Nevtipa, zemědělec, stár 28 r.	30	30	-
8.	Josef Riffler, řidič aut, stár 39 r.	25	24	1
9.	Alois Štrampach, taj. MNV, stár 49 r.	30	23	7
10.	František Hýbner, zemědělec, stár 52 r.	31	26	5
11.	Ignác Karafiát, dělník, stár 52 r.	26	25	1
12.	Hynek Borochofský, dělník, stár 32 r.	29	23	6

Pro volby ONV byl stanoven obvod Rájec, Jestřebí, Pobučí a za kandidáta byl navržen Vladimír Smékal z Rájce č. 61, stár 35 roků a zaměstnanec n. p. Atlas. Celkem bylo odevzdáno 352 hlasů, z toho 309 pro a 43 proti. Do krajského národního výboru byl kandidátem Vojtěch Petřík, účetní JZD z Klopiny, stár 49 roků. Celkem odevzdáno bylo 352 hlasů, z toho 295 pro a 57 proti. Průběh voleb byl důstojný a radostný.

Správa obce. V ustavující schůzi předsedou MNV byl zvolen Ignác Karafiát a dalšími členy rady byli zvoleni Alois Štrampach, František Hýbner, Jiří Svačina a Hynek Borochofský. Alois Štrampach byl určen za tajemníka MNV. Po volbách do MNV byl zvolen nový výbor žen při MNV, také z každého obvodu 1 žena, a předsedkyní byla zvolena Marie Blanková č. 72. Místní rozhlas se porouchal a zprávy pro občany musely býti psány na tabuli do doby, než byla provedena oprava.

Výstavba obce. JZD provedlo omítání kravína a začalo se stavbou mléčnice u kravína. Nová fasáda byla provedena na výměnku u č. 27. V podzimním období byl zásluhou výboru žen vyčištěn potok po celé délce vesnice a také odvoz materiálu byl proveden za pomoci občanů. Znovu byl prohlouben potok od dráhy až po ústí do Sázavy. Každá rodina měla určen úsek (3 m) a tak svépomocí bylo vykonáno dobré dílo.

Komunikační poměry. Autobusové spoje byly rozšířeny tak, že dělníci mají dobré spojení na pracoviště v Zábřehu i v Mohelnici. I z nočních směn mají možnost vraceti se autobusem.

Hospodářské poměry. K dalšímu vzdělávání zemědělců sloužila družstevní škola práce, která byla rozdělena na 2 sekce. Do rostlinné výroby chodilo 11 členů, do živočišné 9 členů. Soukromě hospodařící zemědělci navštěvovali školu 3. Jarní práce začaly velmi brzy pro pěkné a velmi teplé počasí. Také začátkem dubna vykazoval teploměr 15 - 18 °C. Červen byl značně suchý bez dešťů. Sklizeň sena následkem toho byla průměrná a někde i malá. Začátkem července byla veliká vedra až 33 °C ve stínu. Od 10. července bylo deštivo a veliké bouře. Žně byly zahájeny 15. července, ale stálý déšť až do 23. 7. práce velmi opozdil. Na podzim bylo dobré počasí a práce sklizňové měly dobrý průběh. Nad rybníkem byly vykáčeny olše a založen prutník pro místní potřebu. Od 22. července byl v provozu žňový útulek a zatím byl umístěn v I. třídě národní školy.

Sociální a zdravotní poměry. Dnem 1. ledna vešel v platnost nový zákon o národním pojištění. Zdravotní péči našeho obvodu má na starosti MUDr. Gustav Nováček ze Zábřehu. Během roku stalo se několik úrazů.

Výbor žen pořádal autobusový zájezd na Jižní Moravu (1 den) a JZD do severních Čech (3 dny).

Kulturní poměry. Kulturní život v novém roce začal tancem a tak již 19. ledna ČSM měl svůj mládežnický ples. Účast byla dosti slabá. 2. února místní požárníci vítali na svém plese starší generaci k družné zábavě. Bujné veselí se rozproudilo na maškarním plese, který pořádalo Sdružení rodičů a přátel školy za hojně účasti. Tradiční pouťová zábava byla pořádána v přírodě u sv. Antonička a již odpoledne byla velká účast ze širokého okolí. Také hody v neděli odpoledne přilákaly hodně diváků a o zábavu dětí se postaraly zábavní podniky a četné krámy s cukrovinkami a různým zbožím. Mládež, zejména přespolní, tančila v neděli a pokračovalo se i v pondělí za účasti starších. Od dubna, kdy nebylo třeba již topit, Dům osvěty ze Zábřehu promítal každý týden v neděli celovečerní filmy. Zemědělské přednášky nebyly konány, neboť tuto tematiku převzala Družstevní škola práce, na které přednášeli odborníci řed. zahradní školy (rostlinná výroba). Zvlášť o veterinářských novinkách přednášel doktor ze Zábřehu a o pojišťování Fröml. Pěknou přednášku o výchově mládeže měl doktor ze Zábřehu. Oslavu 40. výročí Velké říjnové socialistické revoluce uspořádala národní škola a žáci vyplnili pořad. Účast byla překvapivě velká (70). Tělocvičná jednota Sokol zahájila v podzimním období pravidelné cvičení a výsledkem byla pěkná tělocvičná akademie pořádaná 11. prosince. Žactvo obojího pohlaví předvedlo pěkná tělocvičná čísla a ze starších cvičily jen dorostenky. Dorostenci, bohužel, zatím se cvičení nezúčastnili. Slavností byly ukončeny žně a hlavně výbor žen se přičinil o krojované skupiny, krásný průvod, a na hřišti byla předvedena dožínková scéna a národní tance. Také malí návštěvníci žňového útulku předvedli pásmo básní a tanců. Poslední sobotu před vánoce byla péčí SRPŠ pořádána vánoční nadílka Dědy Mráze. Kulturní pořad žáků národní školy byl doplněn promítáním diafilmů, které pořídil p. J. Ptáček z pouti u Antonička a dožínkové slavnosti. Celoroční kulturní dění bylo ukončeno veselým Silvestrovským večerem, který pořádal ČSM. V organizaci národní školy ani v učitelském sboru nenastaly změny.

Stav místní lidové knihovny podle svazků je tento:

politická	naučná	pro mládež	krásná literatura	celkem
124	251	80	512	967

Výpůjček bylo celkem 744. Čtenářů bylo 46, z toho 20 mládeže. Knihovníkem byl Alois Štrampach ml.

Lidopisné poměry. Narodilo se celkem 6 dětí, z toho 2 chlapci a 4 děvčata. Zemřela Anna Šafářová ve stáří 77 let. Františka Pospíšilová, výměnkářka na čís. 122, ve stáří 88 let a Marie Polcrová, výměnkářka na čís. 78, ve stáří 80 roků.

Různé. Stav hospodářského zvířectva podle sčítání ku dni 1. 7. 1957: Skot celkem 362 kusů. Drůbež: kuřata 1 491 kusů, slepice 1 436 kusů, kohouti 86 kusů. Celkem 3 013 kusů. Krůta 1, perličky 0. Husy: celkem 667 kusů z toho 550 housat. Kachny: 146 kusů a 142 kachňat. Ovce 4 a 1 beran. Kozy: celkem 110 kusů, z toho 2 plemenici a 7 kleštěnců. Vepři: celkem 221 kusů, z toho 1 plemeník a 18 prasnic. Koní bylo napočítáno 19.

Přehled o hospodaření JZD. Ve výměře půdy nenastalo volných změn, i když přírůstek byl 5 nových členů. Přírůstek byl jeden závod do 2 ha. Odpracováno bylo 12 085 PJ a 230 brigádnických hodin. Na pracovní jednotku se vyplácelo 30 Kčs a hodnota naturálií činila 11,25 Kčs.

Příjmy ze živočišné výroby činily 342 060,51 Kčs

Příjmy z rostlinné výroby činily 173 265,03 Kčs

Celkový roční příjem činil 36 468,77 Kčs

Příjmy byly proti loňskému roku o 100 000 Kčs vyšší.

Rozdělení příjmů:

Nedělitelný fond: a) investiční splátky 13 920,00 Kčs

b) zbytek 26 960,74 Kčs

Sociální fond 11 174,75 Kčs

Kulturní fond 2 000,00 Kčs

Na pracovní jednotky členům 362 570,00 Kčs

Výdaje na výrobu činily 116 128,00 Kčs

Celková produkce za rok činila 790 512,00 Kčs

Sklizeň hlavních plodin v q na 1 ha:

pšenice 32,82 q	oves 21,72 q
žito 26 q	cukrovka 390 q
ječmen 30,22 q	brambory 172 q

Výroba mléka činila 112 751 l s průměrnou roční dojitostí 2 288 l na 1 dojnici. Předsedou družstva byl Jiří Svačina. Pracovní úsilí nově zvoleného MNV bylo aktivní. Snaha o postup celé obce na úseku socialisace vesnice byla uskutečňována také za pomoci MNV, který se staral všemožně o rozšíření členské základny JZD a úspěch byl korunován tím, že po žních téměř celá obec vstoupila do JZD, až na malé výjimky. V připravovaném rozpočtu bylo již pamatováno na zřízení zemědělského útulku po celou dobu polních prací. Dobrá práce MNV se projevila také v tom, že obec splnila všechny své dodávkové úkoly, zaplatila včas všechny daně a tím se řadila k dobrým obcím našeho okresu. Také v uskutečňování socialisace na vesnici zaujímá čestné místo.

Rok 1958. Politický a veřejný život. Politické dění a události v naší obci vedla místní organizace Komunistické strany Československa za předsednictví Jana Neubauera. Ve výboru mu pomáhali Hynek Borochovský, Vladimír Smékal, Jiří Svačina a František Pulkert. O bezpečnost proti požárům dbala místní organizace Požární ochrany s předsedou Františkem Bartošem a velitelem Zdenkem Šrotem. Dobrovolnou tělesnou výchovu prováděla Tělocvičná jednota Sokol za předsednictví Josefa Kácela, náčelníka Milana Hrubého a náčelnice Jarmily Rabenseifnerové. Výbor žen a jeho práci ve prospěch obce vedla Božena Janků. Předsedou ČSM byl Jaroslav Hrubý.

Správa obce. Pro členy místního národního výboru a předsedy místních organizací bylo pořádáno školení o národních výborech a státní správě. Na základě nařízení bylo obyvatelstvo školen v civilní obraně. Ve třech kurzech byli účastníci seznámeni s ochranou proto zbraním hromadného ničení a vycvičení v první pomoci. Účast byla vždy asi 100 občanů, většinou žen. V červenci navštívila naši obec poslankyně za náš okres místopředsedkyně národního shromáždění Anežka Hodinová - Spurná. Byla k slavnostnímu přivítání očekávána před budovou MNV, ale překvapením bylo, že její první návštěva patřila kravinu a zaměstnancům JZD. Pak teprve došlo k oficiálnímu přivítání zástupci obce a JZD. Rovněž

pionýři svým přáním, aby ještě dlouho bojovala za uchování míru, podáním kytice jí projeví svou vděčnost. V JZD jí při malém pohoštění vyprávěli o svých úspěších v práci. Při loučení ještě srdečně si promluvila s místními ženami, které se shromáždily před budovou MNV. Ve správě obce proti loňskému roku nenastaly změny. Rada i plénum MNV ve stejném složení pracovaly ve prospěch občanů.

Výstavba obce. Místní JZD i v tomto roce pokračovalo na budování společných zařízení. Byla dokončena stavba mléčnice a pro chov vepřů byl zřízen vepřinec u Hýbnerů a u Františky Svačinové. Část koní byla ustájena v upravené stáji na čísle 21 (Hányšův statek). Začata byla také stavba druhého kravína pro 100 kusů. Nový dům ve hrubém zdivu vystavěl na konci vesnice směrem ke Zvoli Antonín John. Pro děti matek, které jsou zaměstnány v zemědělství, byl zřízen zemědělský útulek. Byl umístěn v osvětové jizbě (knihovna) na č. 98 s pomocnou místností v 1. poschodí. Vedoucí byla E. Ptáčková a jí pomáhala J. Maixnerová. Kolem obce bylo zřízeno plynové potrubí s trasou Mohelnice-Králíky. Zahájeny byly práce na elektrifikaci hlavní železnice na úseku Česká Třebová-Olomouc. Část potoka před transformátorem až po mostek byla zaklenuta. Ve zrušené mlékárně připravuje se zřízení spolkové místnosti a v tomto roce ČSM provedl vybourání strojových základů a vyrovnal terén pro úpravu podlahy. Provedeno zřízení nového osvětlení.

Komunikační poměry. Autobusové spojení se Zábřehem je velmi časté, takže v každou dobu je možnost jízdy do Zábřehu nebo Mohelnice. Velké výhody mají dělníci pro zlevněné jízdné a dělnické autobusy bývají přeplněné. Také žáci navštěvující školy v Zábřehu využívají autobusů (platí měsíčně 6 Kčs).

Hospodářské poměry. Také počasí v tomto roce mělo své vrcholy. Zima se neobyčejně protáhla a do 23. března se na poli ještě nezačalo pracovat. V době senoseče stálé deště od 26. 6. do 10. 7. se rozvodnily řeky a velké povodně natropily mnoho škod. Rozvodněná Morava odnesla seno a ostatní i neposečená luka byla záplavem znehodnocena. Výnosy obilovin byly také v celku malé. Deštivý rok také zavinil nebyvalou neúrodu bramborů. Sklizeň byla velmi obtížná, zvláště v těžších a mazlivých hlínách. V době sklizně cukrovky bylo také deštivo a bylo nutné v některých místech ručně cukrovku vytrhávat. Nakonec se však podařilo všechnu sklídnouti pro zlepšení počasí. O vánocích bylo však velmi pěkné a teplé počasí a mohla se dokončit hluboká orba. Ovoce byla velká úroda. Jabloně i hrušně byly přetíženy, švestek bylo méně. Výkupní podniky vykupovaly jen velmi kvalitní ovoce a tak mnoho ovoce podleho zkáze, neboť přebytky ze zahrad se těžko prodávaly.

Téměř celá vesnice nastoupila cestu společného hospodaření a socialistického života a jen František Diblík č. 82, Hynek Neubauer č. 28, Oldřich Čulík č. 85 a Marie Maixnerová č. 52 dosud hospodaří samostatně a odolali veškerému přesvědčování. Družstevníci měli možnost vzdělávat se v družstevní škole práce, kde přednášeli odborníci o věcech zemědělských ze Zábřehu. Přihlásilo se původně do skupin živočišné výroby 20 posluchačů a do rostlinné výroby také 20 posluchačů. Když však zjistili, že účast nebude honorována jednotkami, byla účast na přednáškách velmi slabá.

Sociální a zdravotní poměry. Došlo ku dvěma úrazům družstevníků. Jaroslavu Fišnarovi při pumpování pneumatiky kompresorem, byla přeražena noha a František Blanka při stavbě kravína pádem z lešení zlomil si nohu. Bylo provedeno očkování všech dětí proti obrně a tetanu.

Kulturní poměry. Národní škola měla v obou třídách celkem 38 žáků. Dnem 1. září odešla učitelka Blažena Pospíšilová na nové působiště do Dubicka, když ve zdejší obci působila 13 roků. MNV jí při odchodu vyslovil díky a uznání za dlouholetou činnost. Na její místo nastoupil mladý učitel Rostislav Pán, absolvent pedagogické školy v Olomouci a rodák ze Střehovic u Prostějova. Předsedkyní Sdružení rodičů a přátel školy byla Miroslava Hrochová. Pionýrský oddíl na škole měl 10 členů a vedla jej Marie Baldermannová a Dagmar Pospíšilová. Kulturní podniky v obci jsou řízeny kulturní komisí a osvětovou jizbou. Každý týden Dům osvěty ze Zábřehu promítá celoroční film a jednou měsíčně má představení pro mládež.

Únorové události byly oslaveny slavností na sále a kulturní pořad vyplnili žáci národní školy. Účast byla 80, což proti jiným letům je značné zlepšení. Den vítězství byl oslaven tělocvičnou akademií Těl. jed. Sokol. V zimním období byly konány 3 plesy (PO, SRPŠ, ČSM). 8. III. byl oslaven Mezinárodní den žen filmovým představením. O významu dne promluvil předseda MNV Ig. Karafiát a spr. OJ Josef Kácel. 3 nejlepší pracovnice byly odměněny knihou. 11. 3. byla veřejná beseda s mládeží o úkolech mládeže v dnešním životě. Přítomno bylo 38 mladých a 16 činovníků místních spolků a organizací. V rámci MDD bylo pro děti uspořádáno zvláštní filmové představení a pro rodiče projev v místním rozhlase. Koncem června podniklo 11 dorostenek TJ Sokol s vedoucím zájezd na Slovensko (Liptovský sv. Mikuláš), kde se zúčastnily veřejných vystoupení. JZD pořádalo autobusový zájezd do jižních Čech.

Zdejší pouť u sv. Antonička se zábavou v přírodě měla letos slabší účast. Studia na vysokých školách v tomto roce ukončil Václav John a Jan Mizera.

Místní lidová knihovna měla celkem 1 028 svazků, z toho 540 krásná literatura, 401 naučná literatura, 87 pro mládež. Přírůstek činil 61 svazků. Čtenářů bylo 38. Při hloubení příkopu na položení plynovodu bylo objeveno staré popelnicové pohřebiště na záhumení Františka Koruny. Odkrývání popelnic prováděli členové vlastivědného kroužku z Mohelnice. Podle posudků znalců jsou tyto žárové hroby popelnicových polí asi z 9.-10. století před Kristem. Snad v těchto místech je větší pohřebiště, neboť i sousedé při obdělávání půdy našli hliněné střípky, což je možné při malé hloubce pohřebiště pod povrchem půdy.

Je také zajímavé, že byla provedena přednáška o Čsl.-sovětském přátelství, byla tato přednáška nařízena. Účast byla slabá. Starý rok byl ukončen veselým loučením, které předvedli místní požárníci.

Letopisné poměry. Tento rok vykázal řadu těch, kteří vyměnili svobodu za stav manželský, a tak z obce odcházejí: Václav John, Jiřina Vařeková, Josef Karafiát, Jaroslava Habichová, Marie Blanková, Josef Nevtipa, Jarmila Minářová, Marie Balcárková, Jan Mizera, Marie Ptáčková a zůstali dále v obci Josef John a Jan Koruna. Na číslo 76 se přiznal Ladislav Fojt z Postřelmůvka a vzal si Martu Balcárkovou.

Narodily se tři děti a to 1 chlapec a 2 děvčata. Zemřelo pět osob. Po naplnění svého života odešli: Jan Maixner, výměnkář na č. 37, Marie Šebestová, hospodařící na čísle 69, a Marie Horáčková, poštovní doručovatelka v důchodu oblíbená pro dlouholeté služby našim občanům, kterým přinášela dobré i zlé zprávy a vždy dovedla radovati se z radosti a štěstí druhých a cítila s těmi, kterým byl udělen smutek. Účast na jejím pohřbu byla toho důkazem. Ještě předčasně však zemřeli bratr a sestra Jan a Josefa Schneidroví.

Počasí bylo hodně rozmarné. Sníh napadl teprve 5. a 6. ledna. Největší mrazy byly kolem 23. ledna (- 13 °C, - 16 °C), značná oblačnost. Také v únoru bylo málo sněhu. Největší mráz byl - 3 °C. Teprve koncem měsíce opět sněžilo. Kolem 20. února se značně oteplilo a sníh tál. V této době se vrátili skřivani a špačci. V březnu však hodlala zima dodatečně se vyřádit. Kolem 10. III. nastalo prudké ochlazení, až - 6 °C. V první jarní den byla sněhová bouře a napadl opět sníh a 22. III. byl mráz - 7 °C. Vše bylo pod sněhem a na poli nedalo se pracovat. Počasí jak uprostřed velké zimy. Začátkem července veliké deště a 14., 15. a 16. VII. neobyčejně horké dny.

Různé. Práce místního národního výboru byla plodná, když uvážíme, že MNV mají na starosti nejen správu obce a veřejného dění politického a hospodářského, ale musí také zajišťovati plnění všech dodávkových úkolů a pečovat o rozvoj zemědělství. Vždyť přesvědčit všechny o správnosti postupu po stránce politické není snadné, neboť mnozí občané dívají se na současný politický a hospodářský vývoj očima úzkých sobeckých zájmů.

Rok 1959. Politický a veřejný život. Na politické vyspělosti občanů záleží, jak bude utvářen pokrok našeho státu, a je proto snahou všech zodpovědných činitelů, aby do politického dění bylo zapojeno co nejvíce občanů. Velká úloha připadá Národní frontě, kde všechny organizace a spolky mají své zástupce a kde pod vedením KSČ připravují plnění úkolů přenášením na své členstvo. Předsedou místního výboru Národní fronty byl v tomto roce Eduard Hrubý, zaměstnáním zedník. Předsedou místní organizace KSČ byl Hynek Boročovský, technický úředník. Z politických stran ostatních jsou členy Národní fronty Československá strana lidová, která byla počtem nejsilnější, a Československá strana socialistická, která má v místě pouze 3 členy. Na politické uvědomení působil Výbor žen při MNV, kde předsedkyní byla Božena Janků, členka JZD. Mládežnická organizace ČSM stále nemá možnost plnit bojové úkoly, neboť většina mládeže stojí mimo organizaci. Předsedou místní skupiny ČSM byl Jan Minář. V okresním národním výboru má zastupovat Vladimír Smékal. Oslavy památných dnů a státních svátků pořádá národní fronta a program vyplňují většinou žáci národních škol. Letos se vydařila oslava Velké říjnové socialistické revoluce po stránce účasti občanů. Vždy bývala účast nepatrná a letos, že byla pořádána v neděli odpoledne a zapojení do programu byli všichni žáci, rodiče byli přilákáni tím, že vystupuje jejich dítě. Jinak je ještě mnohým nejasný velký význam VŘSR pro vývoj lidské společnosti.

Správa obce. Ve složení místního národního výboru a rady MNV nenastaly změny a předsedou byl Ignác Karafiát. Místní národní výbory mají v našem státním zřízení mnoho úkolů a hlavně je nutné zajišťovati zemědělskou výrobu. To však není práce malá. Vždyť usměřovati myšlení a práci lidí, kteří nemají kladný poměr k socialistickému zemědělství ve formě JZD a jen nutnost je přinutila ke vstupu do JZD a stále žijí duchem soukromého vlastnictví a společná práce jim není příjemná. Místní národní výbor snažil se o spojení s občany prostřednictvím hovoru s občany. Účast bývala však velmi malá. Teprve, když byly pořádány hovory společně se členskými schůzemi JZD, kde bývala účast větší, byla také větší možnost zainteresovati občany také o řízení a plánování obce. Ve správě obce nečiní potíže finanční prostředky a rozpočty bývají uznány podle potřeby obce. Na zvelebení obce bylo získáno 10 000 Kčs z akce Z.

Výstavba obce. Nutnost soustřediti živočišnou výrobu nutila JZD dostavěti druhý kravín. Tím byla dána možnost ustájení 100 dojnic. Druhý kravín je také prostornější, vzdušnější a vyvážení hnoje je již mechanizováno pásovým zařízením. Družstvo stavělo kravín svou vlastní stavební četou za vedení Vladimíra Hrocha. Zároveň byla vybudována velká silážní jáma. Hrubé práce (hloubení) provedl buldozer a vyžděna byla cementovými deskami. Ustájení mohlo být provedeno na podzim. Postavena byla také druhá drůbežárna.

Na pomoc ženám zaměstnaným v zemědělství byl rozšířen zemědělský útulek o dvě místnosti, kde byly kanceláře MNV, který se přestěhoval do náhradních místností. Byl také nově vymalován, vybaven nábytkem a podle uznání kontrolních orgánů dobře vyhovuje. Provoz byl od dubna do 15. listopadu. Vedoucí byla Emílie Ptáčková a druhá síla Jarmila Rabenseifnerová. Dokončena byla stavba domu č. 125. Ve svépomocné akci byla dokončena stavba kulturní místnosti v bývalé mlékárně. Byla vymalována a dobře sloužila ke kulturní činnosti, na schůze a promítání filmů. Dům č. 4 byl obnoven a novým majitelem se stal Josef Loučný. Také dům č. 109 byl přebudován. Obytná část domu č. 76 byla zbořena a na místě byl postaven nový domek. Bylo také splněno přání všech občanů, aby v obci byl pro obchod získán lepší a vyhovující objekt. Po dohodě s Jednotou byla adaptací upravena část bývalé mlékárny. Finanční prostředky poskytla Jednota a občané slíbili pomoc při budování. Pomáhalo několik málo občanů a tak závazek dokončit stavbu do konce roku byl splněn a vše bylo připraveno na zahájení provozu hned v příštím roce. U místního rozhlasu byly vyměněny sloupy.

Komunikační poměry. Četné autobusové spoje se Zábřehem byly prodlouženy na linku Loštice - Zábřeh. Školní mládež i dělnictvo plně využívá výhod autobusové dopravy.

Hospodářské poměry. Do JZD byla získána Marie Maixnerová č. 52 a mimo družstvo zůstává pouze František Diblík č. 82. Zemědělské práce pokračovaly dobře a lépe jako jiná léta. Počasí po celý rok bylo velmi příznivé a celkem bylo velmi málo srážek. Všechna úroda byla řádně sklizena. Rájec byl také jedna z těch obcí, ve kterých byl splněn úkol daný stranou KSČ a vládou „Splnit žně za čtrnáct dní“. Kolem 15. srpna byly poslední deště a pak do konce roku, až na malé deštičky (asi tři), vůbec již nepršelo. Tím byla sklizeň okopanin ukončena velmi brzy. Velmi ztíženo bylo setí ozimů, práce a zpracování půdy bylo velmi těžké a ozimy velmi špatně vzešly. Brambory vykazovaly dobrou úrodu. Na cukrovce byly však ztráty, protože pro sucho vyrostla malá. O vodu byla bída a mnohé studny (zvláště v „Nové dědině“ úplně vyschly). Občané byli nuceni studny prohlubovati. Také studna ve škole neměla asi 1/2 roku vodu. Pro mnohé byl tedy potok zdrojem užitkové vody. Z ovoce pouze švestky měly dobrou úrodu, jablka a hrušky se neurodily.

Sociální a zdravotní poměry. Zdravotní stav občanů je dobrý. Nebylo epidemií a také zvláště těžkých onemocnění nebylo. Péče zdravotní je dobrá a také pojištění zemědělců umožňuje všem léčení zdarma. Každý proto využívá těchto možností k uhájení svého zdraví. Poradna pro děti a matky je pro naši obec ve Zvoli. Tím je zajištěna péče o kojence a malé děti a úmrtnost v tomto věku velmi poklesla. Školní děti mají pravidelné lékařské prohlídky ve škole a při zjištění závad jsou posílány k odbornému vyšetření. Děti se zjištěnou slabostí jsou posílány do dětských státních zotavoven. Jinak mají děti možnost v době prázdnin návštěvu pionýrských táborů. Každý výrobní svaz má své zotavovny a na poukazy mohou děti dělníků a zaměstnanců příslušných svazů trávit 4 týdny v táboře. To přispívá ku zdraví a výchově pro kolektiv. Rodiče přispívají malou částkou podle výše výdělků. Těžký úraz utrpěl Adolf Hányš. Jako člen JZD pracoval jako traktorista ve státní strojní stanici. Při vyvážení močůvky v místním JZD fekálním vozem, zachytil náhon traktoru za kalhoty, potom za gumový bot a než byl traktor zastaven, byla mu utržena část nohy asi do polovice lýtka. Zaměstnanost všech je dobrá. Také ženy jsou zaměstnány v podnicích mimo obec a většina pracuje v JZD. Pouze ženy s malými dětmi pracují ve vedení domácnosti.

Kulturní poměry. Národní škola měla dvě třídy se 44 dětmi. Ředitelem školy byl Josef Kácel a ve II. třídě byl třídním učitelem Rostislav Pán, a když nastoupil v srpnu vojenskou službu, nastoupila na jeho místo učitelka Milada Hošková z Leštiny. Předsedkyní Sdružení rodičů a přátel školy byla Ludmila Balcárková z č. 33. Na vysokých školách studují 2 žáci: Marie Hýbnerová studuje lékařství a Jiří Bartoš vysokou školu dřevařskou ve Zvolenu.

Místní lidová knihovna byla umístěna v zemědělském útulku. Ku konci roku měla: 446 svazků naučné literatury, 724 svazků krásné literatury, 102 svazků pro mládež, celkem 1 272 svazků. Čtenářů bylo 26 a za rok bylo 394 výpůjček. Knihovnu spravoval knihovník Alois Štrampach.